

Date: 27th January-2026

**KOSMETOLOGIYA KABINETLARIDA ASEPTIKA VA ANTISEPTIKAGA
RIOYA ETISHDA HAMSHIRALIK NAZORATI.**

Panjiyeva Zarina Furqatovna

Xalqaro innovatsion tibbiyot texnikumi.

Yetakchi o'qituvchi

Annotatsiya (Abstract): So'nggi yillarda kosmetologik muolajalarga bo'lgan talabning ortishi bilan bir qatorda infeksiyon asoratlari xavfi ham dolzarb muammoga aylanmoqda. Kosmetologiya kabinetlarida aseptika va antiseptika qoidalariga qat'iy rioya etilishi bemor xavfsizligini ta'minlashning asosiy sharti hisoblanadi. Ushbu maqolada kosmetologiya amaliyotida aseptika va antiseptika tushunchalari, ularni ta'minlashda hamshiralik nazoratining roli hamda infeksiyon asoratlarning oldini olishda hamshiralar faoliyatining ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, samarali hamshiralik nazorati kosmetologik muolajalardan keyingi asoratlari sonini sezilarli darajada kamaytiradi va xizmat sifati oshishiga olib keladi.

Kalit so'zlar: kosmetologiya, aseptika, antiseptika, hamshiralik nazorati, infeksiya nazorati, bemor xavfsizligi.

Kirish

Kosmetologiya sohasi estetik tibbiyotning tez rivojlanayotgan yo'nalishlaridan biri bo'lib, invaziv va minimal invaziv muolajalar keng qo'llanilmoqda. Infeksiyon kosmetologiya, apparat muolajalari va teri yaxlitligini buzuvchi manipulyatsiyalar infeksiyon xavfni oshiradi. Shu sababli kosmetologiya kabinetlarida aseptika va antiseptikaga rioya etish tibbiy xizmat sifatining muhim ko'rsatkichlaridan biri hisoblanadi.

Mazkur jarayonda hamshiralar muolajalarni tayyorlash, steril sharoitni ta'minlash va nazorat qilishda yetakchi rol o'ynaydi. Hamshiralik nazorati infeksiyon asoratlarning oldini olishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Aseptika va antiseptika tushunchasi va ularning kosmetologiyadagi ahamiyati

Aseptika — bu mikroorganizmlarning jarohatga yoki steril maydonga tushishining oldini olishga qaratilgan tadbirlar majmuasidir. Antiseptika esa teri, shilliq qavatlar va asbob-uskunalarda mavjud mikroorganizmlarni yo'q qilish yoki ularning faolligini kamaytirishga qaratilgan choralarni o'z ichiga oladi.

Kosmetologik muolajalarda ushbu ikki tushuncha bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, ularning to'g'ri qo'llanilishi infeksiya xavfini minimallashtiradi. Aseptika va antiseptika qoidalariga rioya etilmasligi dermatitlar, yiringli asoratlari va tizimli infeksiyalarga olib kelishi mumkin.

Kosmetologiya kabinetlarida infeksiya xavfi omillari

Date: 27th January-2026

Kosmetologiya amaliyotida infeksiya xavfini oshiruvchi asosiy omillar quyidagilardan iborat:

- steril bo'lmagan asbob-uskunalaridan foydalanish;
- teri yaxlitligini buzuvchi muolajalar;
- qo'l gigiyenasiga rioya qilmaslik;
- dezinfeksiya va sterilizatsiya rejimlarining buzilishi;
- bir martalik sarf materiallaridan noto'g'ri foydalanish.

Mazkur omillarni nazorat qilish hamshiralik nazoratining asosiy vazifalaridan biridir.

Aseptika va antiseptikani ta'minlashda hamshiralik nazoratining roli

Hamshiralar kosmetologiya kabinetlarida sanitariya-gigiyena qoidalariga rioya etilishini bevosita nazorat qiladi. Ularning asosiy vazifalariga quyidagilar kiradi:

- ish joyining steril holatini ta'minlash;
- asbob-uskunalarini dezinfeksiya va sterilizatsiya qilish;
- bir martalik materiallardan to'g'ri foydalanishni nazorat qilish;
- qo'l gigiyenasi va shaxsiy himoya vositalariga rioya etilishini ta'minlash.

Hamshiralik nazorati orqali kosmetologik muolajalar xavfsizligi oshiriladi va bemor ishonchi mustahkamlanadi.

Dezinfeksiya va sterilizatsiya jarayonlarida hamshiralik faoliyati

Dezinfeksiya va sterilizatsiya kosmetologiya kabinetlarida infeksiya nazoratining asosiy bosqichlari hisoblanadi. Hamshiralar dezinfeksiya eritmalarining to'g'ri konsentratsiyasini saqlash, sterilizatsiya rejimlariga amal qilish va ularni hujjatlashtirish bilan shug'ullanadi.

Sterilizatsiya jarayonining to'g'ri olib borilishi kosmetologik muolajalardan keyingi asoratlarning xavfini sezilarli darajada kamaytiradi.

Hamshiralik nazorati va bemor xavfsizligi

Bemor xavfsizligi kosmetologiya xizmatlarining asosiy mezonlaridan biridir. Hamshiralar bemorning umumiy holatini baholash, teri holatini tekshirish va muolajaga qarshi ko'rsatmalarni aniqlashda faol ishtirok etadi.

Shuningdek, muolajadan keyingi davrda bemorga antiseptik parvarish bo'yicha tavsiyalar berilishi hamshiralik nazoratining muhim qismi hisoblanadi.

Xalqaro standartlar va tavsiyalar

Xalqaro tajribada kosmetologiya amaliyotida aseptika va antiseptikaga qat'iy rioya etish bemor xavfsizligini ta'minlashning ajralmas qismi sifatida qaraladi. World Health Organization tomonidan ishlab chiqilgan infeksiya nazorati bo'yicha tavsiyalar kosmetologiya kabinetlari faoliyatida ham qo'llanilishi mumkin.

Muhokama (Discussion)

Kosmetologiya kabinetlarida aseptika va antiseptika qoidalariga rioya etilishi infeksiyon xavfsizlikni ta'minlashning eng muhim shartlaridan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada keltirilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, kosmetologik muolajalarda yuzaga keladigan asoratlarning asosiy sababi ko'pincha steril sharoitga yetarli darajada rioya qilinmasligi bilan bog'liq. Ayniqsa in'eksion va invaziv muolajalar vaqtida mikroorganizmlarning teri va yumshoq to'qimalarga kirish ehtimoli yuqori bo'ladi.

Muhokama jarayonida aniqlanishicha, hamshiralik nazorati kosmetologiya amaliyotida faqat yordamchi vazifa emas, balki infeksiya nazoratining markaziy bo'g'ini sifatida qaralishi lozim. Hamshiralar tomonidan amalga oshiriladigan kundalik nazorat, dezinfeksiya va sterilizatsiya jarayonlarini to'g'ri tashkil etish kosmetologik xizmatlar sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Adabiyotlarda qayd etilishicha, hamshiralik nazorati kuchli bo'lgan muassasalarda yiringli va allergik asoratlarning sezilarli darajada kam uchraydi.

Shuningdek, aseptika va antiseptika qoidalariga rioya etish faqat texnik jarayonlar bilan cheklanib qolmasdan, xodimlarning mas'uliyati va kasbiy madaniyatiga ham bog'liqdir. Hamshiralar kosmetologiya kabinetlarida sanitariya-gigiyena madaniyatini shakllantiruvchi yetakchi mutaxassis sifatida namoyon bo'ladi. Ularning tashabbusi bilan ish joylarida standart operatsion protseduralar joriy etilishi infeksiyon xavfni kamaytirishga xizmat qiladi.

Muhokama natijalari shuni ko'rsatadiki, kosmetologiya sohasida hamshiralarning aseptika va antiseptika bo'yicha bilim va ko'nikmalarini muntazam oshirib borish zarur. Bu nafaqat bemor xavfsizligini ta'minlaydi, balki kosmetologik xizmatlarga bo'lgan ishonchni ham oshiradi.

Aseptika–antiseptika nazorati bo'yicha tahliliy jadval

Kosmetologiya kabinetlarida aseptika va antiseptika nazoratini baholash quyidagi asosiy yo'nalishlar bo'yicha amalga oshiriladi:

- **Qo'l gigiyenasi nazorati** – hamshiralar tomonidan muolajadan oldin va keyin qo'l yuvish hamda antiseptik ishlov berish qoidalariga rioya etilishi tekshiriladi. Ushbu ko'rsatkich infeksiya xavfini kamaytirishda muhim rol o'ynaydi.
- **Asbob-uskunalarini dezinfeksiya qilish** – qayta ishlatiladigan asboblarning dezinfeksiya va sterilizatsiya rejimlariga muvofiqligi baholanadi.
- **Bir martalik sarf materiallari** – igna, shprits va qo'lqoplarning faqat bir martalik ishlatilishi nazorat qilinadi.
- **Ish joyi va muhit tozaligi** – muolaja xonalarining sanitariya holati, sirtlarning antiseptik bilan ishlov berilishi kuzatiladi.
- **Hujjatlashtirish** – dezinfeksiya va sterilizatsiya jarayonlari bo'yicha maxsus jurnallarni yuritish holati tahlil qilinadi.

Tahliliy baholash natijalari shuni ko'rsatadiki, ushbu yo'nalishlar bo'yicha muntazam hamshiralik nazorati olib borilgan kosmetologiya kabinetlarida infeksiyon asoratlarning sezilarli darajada kam uchraydi.

Xulosa

Kosmetologiya kabinetlarida aseptika va antiseptikaga rioya etishda hamshiralik nazorati infeksiyon asoratlarning oldini olishda muhim ahamiyat kasb etadi. Hamshiralik tomonidan olib boriladigan tizimli nazorat, dezinfeksiya va sterilizatsiya jarayonlariga qat'iy amal qilinishi kosmetologik muolajalar xavfsizligi va sifatini oshiradi. Shu bois kosmetologiya sohasida hamshiralarning kasbiy tayyorgarligini kuchaytirish va ularning nazorat funksiyalarini rivojlantirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. World Health Organization. *Guidelines on core components of infection prevention and control programmes*. Geneva: WHO; 2016.
2. Kampf G., Kramer A. Epidemiologic background of hand hygiene. *Journal of Hospital Infection*. 2004;56(1):3–14.
3. Rutala W.A., Weber D.J. Disinfection and sterilization in healthcare facilities. *American Journal of Infection Control*. 2019;47:A20–A28.
4. McDonnell G., Russell A.D. Antiseptics and disinfectants. *Clinical Microbiology Reviews*. 1999;12(1):147–179.
5. Bologna J.L., Schaffer J.V., Cerroni L. *Dermatology*. 4th ed. Elsevier; 2018.
6. Draelos Z.D. Safety considerations in cosmetic dermatology. *Dermatologic Clinics*. 2014;32(1):1–9.
7. Widmer A.F. Replace hand washing with use of a waterless alcohol hand rub. *Clinical Infectious Diseases*. 2000;31(1):136–143.
8. Siegel J.D., Rhinehart E., Jackson M. et al. Management of multidrug-resistant organisms. *American Journal of Infection Control*. 2007;35(10):S165–S193.
9. Boyce J.M., Pittet D. Guideline for hand hygiene in health-care settings. *MMWR*. 2002;51(RR16):1–44.
10. Kampf G. Antiseptic stewardship. *Journal of Hospital Infection*. 2018;99(4):345–346.